

บทที่ 5

บทสรุปการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในเอกสารฉบับนี้ได้มุ่งเน้นที่จะศึกษาภาพรวมของการกำหนดอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่าย โดยครอบคลุมประเด็นทางด้านต้นทุนและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการประกาศใช้อัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่าย ที่จะมีผลต่อ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เป็นกรณีศึกษา โดยจากผลการศึกษาสามารถสรุปผลได้เป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนที่หนึ่ง จะเป็นประเด็นปัญหาในส่วนของการสร้างอัตราค่าเชื่อมต่อ (Interconnection Charge) ที่เกิดจากกฎระเบียบใหม่ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการเชื่อมต่อโครงข่าย และปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ส่วนที่สอง จะเป็นการสรุปเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาในส่วนของการสร้างอัตราค่าเชื่อมต่อ (Interconnection Charge) และส่วนเพิ่มเติมส่วนสุดท้ายเป็นการนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยศึกษาต่อไปในอนาคต

5.1 ผลกระทบด้านรายได้จากการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่าย

ปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) จากการกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ซึ่งต้องการให้เกิดบรรยากาศการแข่งขันที่เป็นธรรมอันจะส่งผลไปถึงความน่าลงทุนของประเทศ ต่อบริษัทโทรคมนาคมชั้นนำในต่างประเทศ ซึ่งหากเป็นไปได้ ด้วยความสามารถทางเทคโนโลยีและความล้ำสมัย ก็มีความเชื่อกันว่าจะเป็นการนำประโยชน์มาสู่ผู้บริโภคทั้งทางด้านราคา การบริการที่ดีเยี่ยม และความทันสมัยในด้านเทคโนโลยี ที่นับวันประเทศไทยจะมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ผลการศึกษาที่ได้มานั้นสามารถแบ่งปัญหาและสาเหตุของปัญหา ที่เป็นผลกระทบจากประกาศ กทช. ว่าด้วยเรื่องการใช้และเชื่อมต่อโทรคมนาคม พ.ศ. 2549

ปัญหาการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมิใช่จะมีเพียงปัญหาระหว่างผู้ประกอบการรายเดิมกับผู้ประกอบการรายใหม่เท่านั้น เนื่องจากบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เดิมทีคือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเป็นทั้งผู้กำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคม ซึ่งภายหลังการแปรรูปเป็นบริษัทเอกชน เป็นผู้ประกอบการอย่างเต็มตัว ลงแข่งขันกับผู้ประกอบการด้วยกัน ก็ยังคงได้รับเงินส่วนแบ่งจากการให้สัมปทานตามสัญญาความร่วมมืองานจากคู่สัญญาที่เป็น

เอกชนอยู่ ซึ่งคณะกรรมการกำกับดูแลก็มองว่าจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงต้องมีการแปรสัญญาร่วมงานระหว่างคู่สัญญาก่อนการเปิดเสรีโทรคมนาคมในปี พ.ศ. 2549 เพื่อให้ผู้ประกอบการรายเดิมและรายใหม่ รวมถึงผู้ประกอบการของรัฐที่แปรสภาพเป็นบริษัทเอกชนได้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน ปัจจุบันก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปเกี่ยวกับการแปรสัญญาร่วมงานระหว่างกันไม่ได้เนื่องจาก トラบดที่กฎเกณฑ์การกำกับกิจการโทรคมนาคมยังไม่ชัดเจน เพราะกฎเกณฑ์ที่ประกาศออกมายังเป็นลักษณะที่ต้องมีการตีความ และถึงแม้จะได้มีการประกาศกฎเกณฑ์ออกมา แต่ก็ต้องใช้เวลาพอสมควรในการที่ กทช. จะนำมาบังคับใช้กับกิจการโทรคมนาคม แนวทางในการตกลงระหว่างคู่สัญญาจึงยังเป็นรายละเอียดที่ กทช. จะต้องกำหนดขึ้น โดยเฉพาะรายละเอียดในสัญญาเดิม ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับต้นทุนประกอบการและการกำหนดค่าชดเชยแก่คู่สัญญาจนถึงสิ้นสุดของสัญญาสัมปทาน และความไม่ชัดเจนในกฎเกณฑ์รายละเอียดอื่น ๆ ที่ต้องรอให้ กทช. เป็นผู้ตัดสิน การขาดหน่วยงานกำกับดูแลในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในการหาข้อสรุปเรื่องสัญญาสัมปทาน ทำให้บทสรุปของการแปรสัญญาสัมปทานไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ความไม่ชัดเจนในเรื่องต่าง ๆ จะเป็นผลให้การแปรสัญญาสัมปทานล้วนแต่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในทางธุรกิจ

ภายใต้กฎเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ซึ่งมีผลต่อสัญญาร่วมงาน ปัญหาเรื่องสัญญาสัมปทานระหว่างบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กับเอกชนคู่ร่วมสัญญา ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่เอกชนมองสัญญา ว่ามีความเหลื่อมล้ำกันทำให้เกิดการดำเนินธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมและไม่สามารถแข่งขันได้ ซึ่งในจุดนี้ทาง กทช. เองก็ได้มีความเห็นในทิศทางเดียวกันและเชื่อว่าการใช้อัตราราคาเชื่อมต่อโครงข่ายจะทำให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมได้ และจากปัญหาในเรื่องของสัญญาสัมปทานจึงกระทบไปสู่การกำหนดโครงสร้างอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายของ TOT เพราะ หากการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายที่ทาง กทช. กำลังดำเนินการอยู่เป็นเสมือนการวางนโยบายโดยนัยว่า ให้การมีรายได้จากสัญญาสัมปทานของ TOT ในลักษณะที่เคยมีมาเป็นอันโมฆะ ก็ย่อมส่งผลอย่างมากต่อ TOT ซึ่งอาจมีผลให้ TOT เข้าสู่วิกฤตการณ์ในการดำเนินธุรกิจได้ เนื่องจากหากเราคำนวณดูอย่างคร่าวๆ จะพบว่ารายได้ต่อปีประมาณ 70,000 – 80,000 ล้านบาท แต่เป็นรายได้จาก สัญญาสัมปทานถึง ประมาณ 20,000 – 26,000 ล้านบาท ซึ่งนับได้ว่าเป็นรายได้จำนวนที่มาก หากรายได้ส่วนนี้ต้องหายไปย่อมเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายที่ TOT จะหาทางลงทุนเพื่อสร้างรายได้มาชดเชยเงินจำนวนนี้ ในขณะที่มีรายจ่ายที่จะต้องจ่ายเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายเพื่อการใช้โครงสร้างอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายซึ่งยังไม่

แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ และค่าการดำเนินการในการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น จากปัจจัยดังกล่าวรอบด้าน จึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งสำหรับองค์กรโทรศัพท์ขนาดใหญ่ของประเทศอย่าง TOT ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายถึงขั้นต้องถูกนักลงทุนต่างประเทศเข้าครอบครองผลประโยชน์ที่น่าจะเป็นของประเทศไทยก็เป็นได้ ด้วยระบบทุนนิยมและกระแสการค้าเสรีซึ่งแม้แต่รัฐบาลไทยเองก็อาจจะแก้ไขได้ไม่ทันทั่วทั้งที่ หากสถานการณ์ยังคงเป็นไปอย่างเสรี ไม่มีการกีดกันและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ในวงกว้างต่ออุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย

แนวทางการแก้ปัญหาควรเป็นการร่วมมือกันจากทุกฝ่าย เนื่องจากสัญญาการร่วมงานหรือสัญญาร่วมการงานที่เกิดขึ้นในอดีต เป็นการตกลงกันโดยที่ เอกชนที่ได้รับสัมปทานในขณะนั้นก็ทราบข้อจำกัดของสัญญาในขณะนั้นเป็นอย่างดี ซึ่งก็ได้ยอมรับและยินดีที่จะปฏิบัติตามสัญญา แต่จากเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีการวางอุตสาหกรรมไปสู่การเปิดเสรี เอกชนได้ยกข้ออ้างในการที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาสัมปทาน โดยทางอ้อมแล้วนั้น TOT นั้นยังถือหุ้นโดยภาครัฐ ดังนั้นในการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและต้องมีแนวทางที่เป็นธรรมและสามารถยอมรับได้ทั้ง 2 ฝ่าย โดยสามารถแบ่งแนวทางในการบริหารได้ดังนี้

1. ควรมีการแยกระหว่างสัญญาการเชื่อมต่อโครงข่ายกับสัญญาร่วมการงาน

โดย กทข. ควรระบุให้เกิดความชัดเจนว่า สัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายไม่ใช่สัญญาร่วมการงานตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมการงานหรือดำเนินการในสัมปทานของรัฐ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเป็นสัมปทาน แต่เป็นสัญญาในเชิงพาณิชย์ทั่วไป เพราะเป็นการตกลงทางธุรกิจทั่วไป ไม่เกี่ยวกับการได้รับสิทธิผูกขาด การแก้ไขสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายจึงไม่มีผลต่อสัญญาสัมปทาน

2. ควรมีการวางแนวทางให้มีบทสรุปจากหน่วยงานกำกับดูแล

กทข. ควรที่จะเข้ามามีบทบาทในการเป็นคนกลางร่วมกับกระทรวงที่มีหน้าในการดูแลในด้านนี้ ร่วมกันวางแนวทาง ทั้งนี้โดยพิจารณาจากรัฐธรรมนูญ (มาตรา 335 (2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย , 2540 , น.679) ซึ่งแม้จะระบุว่า “อำนาจของ กทข. มิได้ครอบคลุมถึงการอนุญาตสัมปทานหรือสัญญาที่มีผลสมบูรณ์อยู่ก่อนหน้านั้น และยังไม่สิ้นผลแต่อย่างใด ทั้งนี้จนกว่าจะครบอายุตามสัญญาหรือมีการยกเลิกสัญญา” แต่อย่างไรก็ตามก็ควรจะมีแนวทางกำหนดไว้และมีการกำหนดความชัดเจนของประกาศที่มีออกมาให้ชัดเจนมากขึ้น ในส่วนของการเจรจาข้อสรุปก็ให้เอกชนเป็นผู้ตกลงหาข้อสรุปกันเอง เพื่อให้การเกิดข้อสรุปสามารถเกิดขึ้นได้ และเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะหากการตกลงไปอยู่ในชั้นศาล แล้วนั้นจะทำให้ทุกฝ่ายต้อง

เสียเวลาในการดำเนินการ อีกทั้งยังทำให้แนวทางในการดำเนินธุรกิจต่อไปข้างหน้าเกิดความไม่แน่นอนขึ้น สภาวะของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมไทยจะกลายเป็นการเปิดศึกภายในและเป็นโอกาสให้เอกชนจากต่างประเทศเข้ามาสร้างความได้เปรียบในตลาดได้

3. ทำการศึกษาในประเด็นที่มีการขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการ

ทุกฝ่ายควรมีการศึกษาและนำข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือประกอบแนวทางที่สามารถยอมรับได้ของแต่ละฝ่ายในการประชุมตกลงร่วมกัน โดยควรมีการศึกษาผลกระทบของการแปรสัมพัทธ์กับการเชื่อมต่อโครงข่าย เนื่องจากต้นทุนส่วนแบ่งรายได้ถือเป็นต้นทุนที่สำคัญประการหนึ่งของคู่สัญญา ซึ่งในขณะนี้มีความคิดอยู่ 2 แบบ แบบแรกคือให้แปรสัมพัทธ์แล้วนำผลประโยชน์ที่ต้องจ่ายมาคำนวณเป็นต้นทุนของการดำเนินงาน ซึ่งเท่ากับว่าต้องกระจายสู่ต้นทุนของการเชื่อมต่อโครงข่ายด้วย แนวคิดที่ 2 คือให้คิดค่าเชื่อมต่อโครงข่ายก่อน เพื่อให้ได้ตัวเลขต้นทุนที่แท้จริงของผู้ประกอบการ แล้วจึงนำไปคำนวณหาผลตอบแทนของการแปรสัมพัทธ์ ทั้ง 2 วิธีจะให้ผลที่แตกต่างกัน จึงน่าจะมีการศึกษารายละเอียดผลกระทบจากทั้ง 2 วิธี

5.2 หลักการและทฤษฎีในการกำหนดต้นทุน

ปัญหาที่สำคัญและมีการถกเถียงกันอย่างมากระหว่าง กทข. และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) โดยประเด็นสำคัญที่เป็นสาเหตุของปัญหา คือ การกำหนดทฤษฎีในการคำนวณต้นทุนซึ่งทาง กทข. ได้ประกาศกำหนดซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากทั้งต่อทาง TOT เอง และเอกชนรายอื่นๆ เนื่องจาก กทข. ประกาศกำหนดให้ใช้การคำนวณต้นทุนแบบ Cost Base ประเภท Long Run Incremental Cost หรือ LRIC ให้เป็นมาตรฐานในการคำนวณต้นทุนอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่าย โดยให้เวลา เพียง 15 วันในการยื่นอัตรา ให้เสร็จสิ้น โดยก่อนหน้านี้ก็ไม่ได้มีการให้รายละเอียดในเรื่องนี้มาก่อน ทำให้ TOT ซึ่งเป็นองค์กรดำเนินธุรกิจด้านโทรคมนาคมมายาวนานประสบปัญหาเนื่องไม่สามารถคำนวณต้นทุน ในลักษณะ LRIC ได้ทันที และต้องทำการยื่นขอผ่อนผันระยะเวลาออกไป ซึ่งจากการจัดการดังกล่าว ทำให้ TOT ซึ่งเป็นผู้เล่นสำคัญในตลาดไม่สามารถเตรียมตัวได้ทัน ภาพที่ปรากฏจึงเสมือนว่า กทข. มีความลำเอียงและไม่ให้ความเป็นธรรมกับ ผู้ประกอบการที่ภาคีรัฐอย่าง TOT นอกจากนั้น กทข. ไม่ได้มีการให้เหตุผลหรือแนวทางในทางทฤษฎีที่ชัดเจนว่าเหตุใดจึงมีการกำหนดให้ใช้ต้นทุนแบบ LRIC โดยให้เหตุผลเพียงว่า เป็นต้นทุนที่ทำให้เกิดการแข่งขันได้ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ งานวิจัยหลายฉบับก็ได้ให้แนวทางว่าควรจะมีการใช้ต้นทุนแบบ Fully Distributed Cost หรือ FDC ไปก่อนหรือใช้ทั้งสองแบบควบคู่กัน ซึ่งทางปฏิบัติแล้วในประเทศชั้น

นำต่างๆก็มักจะมีการใช้ต้นทุนแบบ FDC มาก่อนแล้วจึงค่อยๆปรับให้ Incumbent (บริษัทที่เกิดจากการเป็นภาครัฐของประเทศมาก่อนเช่นเดียวกับ TOT) ของประเทศให้สามารถแข่งขันได้และไม่เสียเปรียบ แล้วจึงปรับอุตสาหกรรมโดยรวมสู่การใช้ต้นทุนแบบ LRIC

การประกาศของ กทข. นั้นก็เป็นไปอย่างกว้าง โดยกำหนดให้ใช้ LRIC แต่ไม่ได้มีการกำหนดว่าจะให้ใช้แบบจำลองการคำนวณแบบใด ซึ่งสามารถเป็นได้หลากหลายวิธี เช่น แบบจำลอง Total Service Long Incremental Cost (TSLRIC) ,แบบจำลอง Total Element Long Run Incremental Cost (TELRIC) ซึ่งแต่ละวิธีก็ให้ต้นทุนที่แตกต่างกัน ทำให้ต้นทุนที่เอกชนยื่นให้ทาง กทข. มีความหลากหลายมาก ในอนาคตจึงอาจจะต้องมีการคำนวณใหม่ในแบบที่ กทข. ประกาศกำหนดออกมาชัดเจนอีกครั้ง ซึ่งจะทำให้ต้องเสียเวลาในการมาคำนวณและยื่นให้ กทข. ใหม่อีกครั้ง การประชุมตกลงหาข้อสรุปก็จำเป็นที่จะต้องยืดเยื้อออกไป

คำถามที่สำคัญคือ หากทำให้เกิดการแข่งขันขึ้นได้จริง จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงหรือไม่ หรือการแข่งขันจะส่งผลให้บริษัทเอกชนบางบริษัทสามารถผูกขาดตลาดและในระยะยาวประชาชนต้องเสียประโยชน์ในทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ

ในประเด็นของการใช้ต้นทุนในการคำนวณนั้นในระยะสั้น ทั้งทาง TOT และทาง กทข. ซึ่งมีการขัดแย้งในประเด็นนี้ควรมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการศึกษา หาก TOT มีความชัดเจนว่า การคำนวณต้นทุนแบบ FDC จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อองค์กรและบริษัทอื่นๆ ในอุตสาหกรรม ควรจะมีการนำข้อมูลเท็จจริงในการศึกษาให้ ทาง กทข. เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาแก้ไขการประกาศต่อไป หากผลที่ได้จะส่งผลดีโดยรวมต่ออุตสาหกรรมโทรคมนาคม มากกว่าการใช้ ทฤษฎีแบบ LRIC

ในทางเดียวกัน หาก กทข. มีเหตุผลที่สมควรในการที่จะใช้ทฤษฎีใดก็ควรมีการชี้แจงอย่างละเอียดต่อทุกฝ่ายเพื่อสร้างความโปร่งใสของตนเองในการทำหน้าที่ ของ กทข. อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่อุตสาหกรรมโดยอ้อมไปในขณะเดียวกัน เนื่องจากมีทฤษฎีรองรับที่ชัดเจน และการประกาศควรมีการชี้แจงให้ทราบถึงเหตุผลที่ทาง กทข. มีการประกาศออกมาในลักษณะที่ไม่ชัดเจน วัตถุประสงค์ของ กทข. เป็นมุมมองในลักษณะใด หากแต่เป็นความไม่รัดกุมในการประกาศที่ไม่ชัดเจนออกไป ก็ควรมีการประกาศแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม และในการแก้ไขก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เหตุผลได้ว่า เพราะเหตุจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงในประกาศ และเหตุใดจึงเลือกวิธีการใหม่มาทดแทน

เพื่อประโยชน์ของประเทศและการตกลงที่รวดเร็ว รัดกุม และเป็นธรรม กทข. ควรมีการประชุมกับเอกชนทุกบริษัทในประเทศร่วมกันในการวางแผนหรือการแก้ไขปัญหาเรื่อง

ต่างๆ อย่างจริงจัง ประกอบกับควรให้มีการส่งเสริมในการวิจัย และพัฒนา ทุกๆด้านที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหาร ด้านผลกระทบต่อสังคมและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นด้านที่ประเทศไทยยังมีการด้อยความรู้แต่ไม่ด้อยความสามารถอยู่ ทางด้าน กทข. ควรเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะพัฒนาความเจริญทางด้านความรู้ด้านโทรคมนาคมของไทยให้ทัดเทียมอารยประเทศ ด้วย เพราะในอนาคตคู่แข่งสำคัญในตลาดคงไม่มีเพียงเอกชนสัญชาติไทยด้วยกันเท่านั้น บริษัทอื่นๆในต่างประเทศก็ต้องการสร้างผลประโยชน์จากการมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศกำลังพัฒนาด้วยเช่นกัน

ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะ การที่ประเทศไทยจะแข่งขันกับต่างชาติ ในปัจจุบัน แม้จะไม่มีเงินทุนที่มากมาย แต่ประเทศไทยสามารถมีความรู้ที่ทัดเทียมและเท่าทันต่อต่างชาติได้ ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อประเทศทั้งในการที่จะปกป้องผลประโยชน์ของประเทศและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สนใจลงทุนในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย ในปัจจุบัน เราสามารถศึกษาแนวทางในการพัฒนาประเทศในด้านความรู้ได้จากประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศในฝั่งโลกตะวันออกที่มีความก้าวหน้าไปอย่างมาก เช่น ญี่ปุ่น จีน อินเดีย เกาหลี หรือ สิงคโปร์ เป็นต้น

5.3 ปัญหาจากกฎระเบียบใหม่

ปัญหาของการละเมิดสัญญาสัมปทานที่เอกชนคู่สัญญาจะอาศัยการออกกฎเกณฑ์ในการเชื่อมต่อโครงข่ายเพื่อการยกเลิกสัญญาสัมปทานเก่าออกไป และใช้กฎกติกาใหม่แทนนั้น เป็นที่ทราบดีว่าหากเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นจริง อุตสาหกรรมโทรคมนาคมของไทยคงจะเกิดข้อพิพาทขึ้นครั้งใหญ่ และในสภาพปัจจุบัน ซึ่ง TOT นั้นมีรายได้จากสัญญาสัมปทานทั้งหมด กว่า 26,000 ล้านบาท โดยมีรายได้หลักมาจาก 3 บริษัทเอกชนรายใหญ่ในตลาด คือ จากบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) : AIS มีรายได้จากสัญญาการแบ่งสรรรายได้ในปี 2548 สูงถึง ประมาณ 12,000 ล้านบาท ในขณะที่รายได้จากสัญญาร่วมการงาน ของบริษัท บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ DTAC และบริษัท ทีเอ ออเรนจ์ จำกัด หรือ TAO (ชื่อทางการค้า คือ True Move ในปัจจุบัน) และเอกชนรายอื่นๆอีกประมาณ 14,000 ล้านบาท และจากการศึกษารายงานประจำปีของทาง TOT จะพบว่า บริษัทสามารถมีกำไรสุทธิ เพียง ประมาณ 7,000 ล้านบาท ด้วยข้อมูลเหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่า TOT อาจจะมีปัญหาในการบริหารรายได้ขึ้น หากเอกชนมีการหยุดจ่ายค่าสัญญาสัมปทาน เนื่องจากปัจจุบัน รายได้ เกือบ 26,000 ล้านบาท

เป็นรายได้ที่แทบจะไม่มีต้นทุนในการดำเนินการ เป็นแต่เพียงเงินที่ได้รับจากสัญญา ไม่ต้องมีการลงทุน และจ่ายค่าต้นทุนใดๆ เปลี่ยนไปสู่การใช้อัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายแทน ก็จะทำให้เห็นว่ารายได้ที่เคยได้เป่านั้นจะหายไปทันทีและต้องรอรายได้ทางใหม่จากการวัดอัตราการส่งสัญญาณระหว่างกัน(Traffic) ซึ่งในผลการศึกษาจากข้อมูลจากผู้บริหารที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องนี้ได้กล่าวว่า ปัจจุบัน TOT มี ผู้ให้บริการอยู่ประมาณ 3.5 ล้านเลขหมายและจากการทดลองวัด Traffic ระหว่างกันดูจะพบว่า มีปริมาณใกล้เคียงกันทั้งการรับเข้าและการส่งออก จึงทำให้สามารถประมาณการณได้ว่า จากผลของการประกาศของ กทช. คงจะทำให้ TOT นั้นขาดรายได้ในทันที 26,000 ล้านบาท และต้องดูผลจากการเปลี่ยนแปลงไปอีกครั้งหนึ่งว่า TOT จะมีรายได้มาชดเชยมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาได้พบว่าแม้จากการประกาศจะทำให้ TOT อาจต้องสูญเสียรายได้จำนวนหนึ่งไปแต่สิ่งที่น่าจะส่งผลกระทบต่อรายได้ขององค์กรที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งมีสาเหตุสำคัญ คือ การบริหารองค์กรและพฤติกรรมการใช้ของผู้บริโภค นั้นไม่สอดคล้องกัน เนื่องจาก TOT เป็นองค์กรขนาดใหญ่และมีอายุการดำเนินธุรกิจมายาวนาน จึงต้องมีความรับผิดชอบต่อที่สูง ในขณะเดียวกัน การตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภค ก็ไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่บริษัทมีอยู่ และด้วยสองเหตุผลจึงทำให้เห็นได้ว่า บริการที่ทาง TOT นั้นสร้างขึ้นในตลาดเป็นบริการที่ออกมาให้บริการในเวลาช้ากว่าการแข่งขันและมีราคาที่สูงกว่าคู่แข่งมาก จึงทำให้เกิดสภาพของ “ตลาดวาย” คือ ไม่มีการตอบรับจากลูกค้า ในส่วนดังกล่าวถือได้ว่าเป็นอีกตัวแปรที่สำคัญ ซึ่งทำให้เกิดสถานะที่ TOT ต้องมีการรักษาสัญญาไว้อย่างหวงแหนจนถึงที่สุด เพราะหมายถึงการรักษารายได้ที่สำคัญของเขาไว้ด้วย โดยล้มการสร้างแหล่งรายได้ที่มั่นคงและสมบูรณ์ในตลาดการบริการโทรคมนาคม แม้ว่าหาก TOT สามารถเอาตัวรอดได้จากการมีชัยชนะในชั้นศาล แต่ปัญหาในเรื่องของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้และการดำเนินงานขององค์กรได้ในที่สุด เพราะเราจะพบว่าในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ต้องการความสะดวกและทันสมัยเพื่อให้ทันต่อการแข่งขัน จึงส่งผลให้ตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสถานะสังคมที่มีการแข่งขันสูงและขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดต่อเยาวชนในปัจจุบัน ก็ทำให้ปัจจุบันทั้งคนวัยทำงานและวัยหนุ่มสาว เลือกว่าจะหาทางมีรายได้สูงๆเพื่อสนองความต้องการในการบริโภคแทนการประหยัด อดออมและเพียงพอ ดังเช่นผู้ใหญ่ในอดีตได้พร่ำสอน ในปัจจุบันทุกคนจึงมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นอุปกรณ์ประจำตัวในดำเนินชีวิตประจำวันและขาดหายจากชีวิตไม่ได้ คำถามที่จะกลายเป็นคำถามที่คนหนุ่มสาวและวัยรุ่น ยากที่จะตอบ และต้องหันมาพึ่งหัวสมองในการครุ่นคิดคือ “ครั้งสุดท้ายที่คุณได้ใช้ โทรศัพท์พื้นฐานหรือโทรศัพท์สาธารณะ เกิดขึ้นเมื่อใด”

บางครั้งหากคำตอบที่ผู้ตอบคำถามตอบตอบออกมาได้กลับมาสู่บริษัท TOT อาจทำผู้บริหารระดับสูงและพนักงานของ TOT มีถามกับตัวเองขึ้นบ้างเช่นกัน

ในด้านการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน การที่ TOT จะดำเนินธุรกิจตามแนวทางของตนเองตามที่ได้วางไว้อย่างในอดีตที่ผ่านมา คงเป็นสิ่งที่ไม่ส่งผลดีต่อการดำเนินธุรกิจในตลาดที่ก้าวไปสู่การเปิดเสรี ซึ่งในอนาคต ผู้บริโภคเป็นผู้มีสิทธิในการตัดสินใจมากขึ้น ดังนั้นหัวใจที่สำคัญที่ TOT สามารถนำมาใช้ได้ขณะนี้ คือ ให้ความสนใจในความสามารถหลักของตนเอง (Core Competency) นำเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วซึ่งถือได้ว่ามีความทันสมัย มาประยุกต์ให้เกิดการบริการที่ดีต่อผู้บริโภค แยกการบริหารจัดการองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ไม่คล่องตัวให้มีบริษัทลูกซึ่งมีธุรกิจที่ส่งเสริมกันในการทำธุรกิจ ส่งเสริมบุคลากรที่มีความสามารถ ให้ได้ใช้ความสามารถในสิ่งที่ตนเองมีความถนัด เช่นการเปิดโอกาสให้ในการออกไปบริหารบริษัทลูกที่ TOT ได้แยกออกไป มีการใช้ ภาพลักษณ์หรือ Brand ของบริษัทแม่ในการส่งเสริมธุรกิจของบริษัทลูก และในธุรกิจที่ต้องการความทันสมัยอาจใช้การปรับภาพลักษณ์องค์กรหรือใช้การสร้าง Brand ใหม่ขึ้นมาแต่ยังใช้ ความน่าเชื่อถือโดยการเชื่อมโยงกับบริษัทแม่ในการทำการตลาดควบคู่ไปด้วย

สิ่งที่ TOT ควรให้ความสำคัญคือการติดตามตลาดและความเคลื่อนไหวในอนาคตที่กำลังจะมาถึงพร้อมทั้งการสร้างการเชื่อมโยงของข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ ไปถึงฝ่ายที่เกี่ยวข้องกัน โดยจัดการให้องค์กรตอบสนองต่อความต้องการของตลาดอย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งน่าจะเกิดได้เมื่อ TOT มีการแยกหน่วยงานต่างๆ ออกเป็นบริษัทลูกเพื่อรองรับการบริการเฉพาะด้านนั้นๆ และสร้างความชำนาญของแต่ละบริษัทขึ้นภายในองค์กรที่ทำธุรกิจด้านนั้นๆ และมีการเชื่อมโยงและการจัดการความรู้ที่ได้ไปสู่บริษัทลูกอื่นที่อาจจะมีความเกี่ยวเนื่องกันด้วย

การจัดการปัญหาที่สำคัญในเรื่องของทรัพยากรบุคคล (Man Power) หากการจัดการไม่สามารถ ทำให้บุคลากรลดลงได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรและสหภาพแรงงานมายาวนาน แนวทางที่น่าจะเป็นไปได้คือ การให้ผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์สูง มีส่วนร่วมในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ที่เขา มีอยู่ (Coaching) โดยอาจจะทำได้หลายทาง เช่น การมีหน้าที่ดูแลโดยตรง การกำหนดให้มีการเขียนบทความในการให้ความรู้ มีการส่งเสริมให้มีหน่วยงานขึ้นเพื่อทำการวิจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องต่อทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นหน่วยงานวิจัยภายในโดยเปิดรับผู้สมัครใจเข้าทำหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความท้าทายใหม่ให้แก่บุคลากรเนื่องจากบุคลากรใน TOT เหล่านี้มีประสบการณ์ในการทำงานภาคสนามมากมายแต่ด้วยหน้าที่การงานในปัจจุบันที่ได้รับมอบหมายให้ทำในส่วนของการบริหารใน

รูปแบบนโยบายก็ส่งผลให้เกิดความเบื่อบ่อยในการทำงาน และทำงานแบบเรื่อย ๆ เพราะถึงอย่างไร ก็สามารถที่ได้อะไรโอกาสในการปรับรายได้เพิ่มขึ้นเช่นเดิม

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

การศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ผลกระทบของการประกอบกิจการโทรคมนาคมหลังจากการเปิดเสรีอุตสาหกรรมโทรคมนาคมกรณีศึกษา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)” ได้มุ่งเน้นที่จะศึกษาภาพรวมของการเชื่อมต่อโครงข่าย การคิดต้นทุน และผลกระทบต่อการดำเนินงานของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ผลสรุปจากการศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติในเชิงข้อมูลในการออกนโยบายกฎเกณฑ์กำกับดูแลการเชื่อมต่อ ตลอดจนเป็นข้อมูลของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในมุมมองของผู้ที่ไม่ได้อยู่ภายในองค์กร ซึ่งในการศึกษารังนี้ยังคงมีประเด็นที่ผู้ศึกษาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อโครงข่าย ซึ่งผู้ศึกษายังไม่ได้ศึกษาแบบเจาะลึกในรายละเอียด ผลการศึกษาหัวข้อเหล่านี้โดยละเอียด จะสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมโทรคมนาคมไทยโดยรวม และการเปิดเสรีโทรคมนาคมได้ต่อไป

1. การศึกษาเปรียบเทียบการคิดต้นทุนโครงข่ายโทรคมนาคม โดยวิธี Fully Distributed Cost (FDC) และ Long Run Incremental Cost (LRIC) เพื่อดูความแตกต่างของต้นทุน ซึ่งสามารถนำไปใช้และวิเคราะห์ผลกระทบของการเลือกต้นทุนต่อการกำหนดอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

2. การศึกษาการปรับโครงสร้างอัตราค่าบริการ เนื่องจากการกำหนดอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่าย ก่อนการปรับโครงสร้างอัตราค่าบริการ (rate rebalancing) จะทำให้เกิดความบิดเบือนระหว่างค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ใช้และค่าเชื่อมต่อโครงข่าย เช่น ในปัจจุบัน อัตราค่าบริการโทรศัพท์พื้นที่ในเขตเดียวกันเป็นอัตราคงที่ 3 บาทต่อครั้ง การกำหนดอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายเป็นรายนาฬิกาจะทำให้เกิดปัญหากับผู้ประกอบการบริการโทรศัพท์พื้นฐานที่มีหมายเลขที่มีเวลาการเรียกออกนาน เช่น เลขหมายที่เรียกไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต การศึกษาการปรับโครงสร้างอัตราค่าบริการจะเป็นประโยชน์ต่อไปในการกำหนดอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในอนาคต

3. การศึกษาผลกระทบของการแปรสัณฐานกับการเชื่อมต่อโครงข่าย เนื่องจากต้นทุนที่เกิดจากสัญญาสัมปทานถือเป็นต้นทุนที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ประกอบการ และในปัจจุบันได้มีแนวคิดในการแปรสัณฐาน โดยนำผลประโยชน์ที่ต้องจ่ายมาคำนวณเป็นต้นทุนของ

การดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการกระจายสู่ต้นทุนของการเชื่อมต่อโครงข่ายด้วย จึงควรมีการศึกษาเชิงลึกหากเกิดการแปรสัญญาสัมปทานในลักษณะนี้จะเกิดผลกระทบต่อผู้บริโภคมากน้อยเพียงใด และทำให้การได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ของฝ่ายใด

4. การศึกษาแนวทางในการกำกับดูแลการใช้มาตรการการเชื่อมต่อแบบแยกส่วนโครงข่าย (network unbundling) เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปเป็นข้อมูลต่อหน่วยงานกำกับดูแลใน อันที่จะสร้างความสมบูรณ์ต่อประเทศและอุตสาหกรรมโทรคมนาคมควบคู่กับการแข่งขันเสรี